

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра ветеринарної гігієни ім. професора А.К. Скороходька

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Доц. факультету ветеринарної медицини
Микола ЦВІЛХОВСЬКИЙ
протокол № _____ від _____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри ветеринарної
гігієни імені професора А.К. Скороходька
протокол № 9 від 11 квітня 2023 р.

Завідувач кафедри

Марія КУЧЕРУК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»
д.вет.н., завідувач кафедри терапії і
клінічної діагностики

Наталія ГРУШАНСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Гігієна утримання екзотичних і хутрових звірів

спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»

освітня програма «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробники: к.вет.н., доц. Поляковський В.М.

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Гігієна утримання екзотичних і хутрових звірів

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>211</i>	
Освітня програма	<i>Ветеринарна медицина</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Іспит</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	6	
Семестр	12	
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2 год.</i>	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок з особливостей гігієни утримання та догляду за екзотичними та хутровими звірями.

Основні завдання навчальної дисципліни «Гігієна утримання екзотичних і хутрових звірів» – вивчення біологічних особливостей, етологічних потреб екзотичних та хутрових звірів, впливу факторів зовнішнього середовища на організм екзотичних тварин, вивчення санітарно-гігієнічних нормативів утримання та годівлі хутрових звірів, виконання повсякденних гігієнічних процедур та надання невідкладної ветеринарної допомоги екзотичним тваринам та хутровим звірям.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Вимоги законодавства, що регулює основні правила утримання екзотичних і хутрових звірів, як в домашніх умовах, так і на виробництві;
- Методи оцінки благополуччя тварин, законодавчі акти, що регламентують, належну поведінку з екзотичними тваринами та хутровими звірями;
- Принципи та вимоги до промислового розведення екзотичних тварин та хутрових звірів та їх використання.

вміти:

- застосовувати на практиці у разі необхідності знання з курсу «Гігієна утримання екзотичних і хутрових звірів»;
- організувати процес вирощування і утримання екзотичних тварин та хутрових звірів;
- оцінювати благополуччя екзотичних тварин та хутрових звірів пояснювати концепцію їх благополуччя та відповідні зобов'язання, що накладаються на власника, осіб, що обслуговують тварин, лікаря ветеринарної медицини та інших осіб, що працюють з екзотичними та хутровими звірями;
- вживати заходів для запобігання жорстокого ставлення до екзотичних тварин та хутрових звірів, профілактики захворювань, уникнення страждань тварин, а також страху чи стресу;
- дотримуватись правил годівлі екзотичних тварин та хутрових звірів відповідно до їх виду, віку, фізіологічного стану тощо;
- планувати заходи щодо розведення екзотичних тварин та хутрових звірів.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Прагнення до захисту тварин і гуманного ставлення до них.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

Знати правила утримання тварин відповідно до вимог біобезпеки, біоетики та благополуччя тварин.

Розуміти перебіг фізіологічних і патологічних процесів, в організмі тварин під впливом умов утримання чи чинників довкілля.

Програмні результати навчання (ПРН):

Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.

Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.

Знати правила та законодавчі нормативні акти щодо нагляду і контролю виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.

Розуміти логічну послідовність дій та вміти оформляти відповідну документацію під час проведення судово-ветеринарної експертизи.

Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини.

Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.

Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Вимоги до утримання екзотичних і хутрових звірів														
Тема 1. Санітарно-гігієнічні та ветеринарні норми і	1-2	17	2	2			13							

правила утримання та поводження з екзотичними і хутровими звірями														
Тема 2. Біологічні особливості екзотичних тварин	3-4	17	2	2			13							
Тема 3. Біологічні особливості хутрових звірів	5-6	17	2	2			13							
Тема 4. Вимоги до утримання екзотичних і хутрових звірів	7-8	17	2	2			13							
Разом за змістовим модулем 1		68	8	8			52							
Змістовий модуль 2. Благополуччя, годівля та розведення екзотичних і хутрових звірів														
Тема 5. Благополуччя, етологічні потреби й гуманне ставлення до екзотичних тварин	9-10	17	2	2			13							
Тема 6. Вимоги до годівлі екзотичних і хутрових звірів	11-13	17	2	2			13							
Тема 7. Вимоги до розведення та відтворення екзотичних і хутрових звірів	14-15	18	3	3			12							
Разом за змістовим модулем 2		52	7	7			38							
Усього годин		120	15	15			90							
Курсовий проект (робота) з _____ <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>			-	-	-		-		-	-	-		-	
Усього годин		120	15	15			90							

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Техніка безпеки при роботі з екзотичними і хутровими	1

	звірями	
2	Народно-господарське значення екзотичних і хутрових звірів	2
3	Біологічні особливості та видове різноманіття екзотичних. Основні види екзотичних тварин, що утримуються в Україні	2
4	Біологічні особливості та видове різноманіття хутрових звірів. Основні породи хутрових звірів, що вирощуються в Україні	2
5	Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання екзотичних тварин. Заходи боротьби спрямовані на покращення умов утримання екзотичних тварин.	2
6	Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання хутрових звірів. Заходи боротьби спрямовані на покращення умов утримання хутрових звірів.	2
7	Характеристика кормів для екзотичних тварин. Корми рослинного і тваринного походження, характеристика поживності, способи підготовки до згодовування і їх використання в годівлі екзотичних тварин. Вимоги до води при напуванні екзотичних тварин.	2
8	Характеристика кормів для хутрових звірів. Корми рослинного і тваринного походження, характеристика поживності, способи підготовки до згодовування і їх використання в годівлі хутрових звірів. Вимоги до води при напуванні хутрових звірів.	2

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Модуль 1	
<p>1. Клімат – це:</p> <p>1. Атмосферний тиск на певній території.</p> <p>2. Закономірна послідовність атмосферних явищ, які складаються в даній місцевості внаслідок багаторічних повторень дії сонячної радіації, ґрунту, вітрів.</p> <p>3. Напрямок руху вітрів за сезонами</p>	<p>2. Назвіть прилади для визначення температури повітря.</p> <p>1. Термометр</p> <p>2. Термопара</p> <p>3. Барометр</p> <p>4. Кататермометр</p> <p>5. Люксометр</p>

року. 4. Радіоактивне випромінювання навколишнього середовища.	
3. Що належить до гігromетричних величин? 1. Точка роси 2. КПО 3. Максимальна вологість 4. Барометричний тиск 5. Дефіцит насичення	4. Відносна вологість повітря – це: 1. Відношення тиску до температури повітря. 2. Відношення абсолютної вологості до максимальної, виражено у %. 3. Різниця між максимально та абсолютною вологістю, виражена у %. 4. Це дефіцит насичення.
5. Причини виникнення руху повітря в атмосфері: 1. Сонячна радіація. 2. Різниця тисків повітряних шарів атмосфери. 3. Сила при тяжіння місяця. 4. Різниця температури повітряних шарів атмосфери.	6. Значення руху повітря в тваринницьких приміщеннях. 1. Видалення надлишку шкідливих газів. 2. Видалення надлишку пилу і мікроорганізмів. 3. Зниження шуму. 4. Підвищення вмісту азоту в повітрі.
7. В яких одиницях визначають барометричний тиск? 1. м/с 2. г/м ³ 3. мм рт.ст. 4. Па 5. мг/л 6. Бар	8. Прилади для визначення атмосферного тиску: 1. Гігromетр. 2. Барометр. 3. Анемометр. 4. Термометр. 5. Люксметр.
9. Назвіть фактори, які зумовлюють рух повітря в тваринницькому приміщенні. 1. Мікробна забрудненість повітря 2. Робота вентиляційної системи 3. Наявність пилу в повітрі 4. Нещільності огорожуючих конструкцій 5. Освітленість приміщення	10. Який поглинаючий розчин використовують при визначенні CO ₂ у повітрі приміщень? 1. Na ₂ CO ₃ 2. Йоду 3. Ba(OH) ₂ 4. H ₂ SO ₄ 5. MgO

Варіант 1

Модуль 2

1. Назвіть фактори, що впливають на природну освітленість тваринницьких приміщень. 1. Розмір вікон 2. Жива маса тварин 3. Санітарний стан підлоги	2. Кут падіння показує: 1. Відстань до найближчого об'єкту, який затіняє вікно. 2. Кут під яким сонячне світло падає на підлогу в приміщенні. 3. Кут під яким сонячне світло
--	---

<p>4. Розміщення приміщення за сторонами світу</p> <p>5. Запиленість повітря приміщення</p>	<p>відбивається від освітлювальної поверхні.</p> <p>4. Кут під яким сонячне світло безперешкодно падає на підлогу приміщення.</p>
<p>3. Кут отвору показує:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відстань до найближчого об'єкту, який затіняє вікно. 2. Кут під яким сонячне світло падає на підлогу в приміщенні. 3. Кут під яким сонячне світло відбивається від освітлювальної поверхні. 4. Кут під яким сонячне світло безперешкодно падає на підлогу приміщення. 	<p>4. Світловий коефіцієнт визначається як:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відношення площі вікон до площі стін 2. Різниця між площею підлоги і площею вікон 3. Відношення загальної площі світлових прорізів до площі підлоги. 4. Відношення освітленості в приміщенні до освітленості під відкритим небом виражене у %.
<p>5. Коефіцієнт природного освітлення визначається як:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відношення площі вікон до площі стін 2. Різниця між площею підлоги і площею вікон 3. Відношення загальної площі світлових прорізів до площі підлоги. 4. Відношення освітленості в приміщенні до освітленості під відкритим небом виражене у %. 	<p>6. Назвіть методи нормування природної освітленості в приміщеннях для тварин:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психрометричний 2. Коніметричний 3. Гравіметричний 4. Світлотехнічний 5. Геометричний 6. Алгебраїчний
<p>7. Прилади для визначення освітленості в приміщенні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рулетка 2. Люксметр 3. Психрометр 4. Тахометр 	<p>8. Назвіть види освітленості:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Периферійна 2. Штучна 3. Природна 4. Централізована
<p>9. Що враховують при виборі місця для побудови тваринницького об'єкту?</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рельєф місцевості 2. Продуктивність тварин 3. Епізоотичний стан ґрунту 4. Наявність джерела водопостачання 5. Тип годівлі тварин 	<p>10. Вентиляція – це:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Різниця між теплом, що надходить та видаляється з приміщення. 2. Обмін між повітрям приміщення та зовнішнього середовища. 3. Теплообмін

6. Методи навчання

Лекції, практичні заняття з використанням розрахунково-аналітичних та ситуаційних завдань, опрацюванням законодавчих актів і відеоматеріалів, ЕНК.

Годин у тиждень – 2, тижнів на вивчення – 15.

7. Форми контролю

1. поточний (опитування, тестування);
2. підсумковий – залік (письмовий, тест).

8. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

9. Методичне забезпечення

10. Рекомендована література

Основна

1. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засєкін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
2. Санітарно-гігієнічні вимоги до утримання кролів. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Яремчук О.С., Поляковський В.М., Михальська В.М., Шевченко Л.В., Соломон В.В. – Вінниця.: ВНАУ, 2018. 578 с.
3. Спеціальна гігієна тварин. Навчальний посібник / Поляковський В.М., Чепіль Л.В. Київ. ТОВ «Центр поліграфії» КОМПРИНТ». 2017. – 568 с.
4. Утримання і гігієна тварин. Утримання птиці. Частина I. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О., 2020. – 330 с.
5. Утримання і гігієна тварин. Утримання птиці. Частина II. Навчальний посібник / Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. Київ. ФОП Ямчинський О., 2020. – 392 с.

6. Гігієна та особливості транспортування тварин і продукції тваринництва. Підручник / В.М. Поліщук, Д.А., Засекін, Т.О. Білько, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. – Київ. Центр учбової літератури. 2020. – 520 с.

Допоміжна

1. Відомчі норми технологічного проектування. Підприємства звірівництва та кролівництва ВНТП-АПК-05.07 (Міністерство аграрної політики України). – К., 2007. – 65 с.
2. Етологія і благополуччя тварин. Підручник / М.О. Захаренко, В.М. Поляковський, В.М. Михальська, Л.В. Шевченко. – Київ.: ФОП Ямчинський О.В., 2021. – 625 с.
3. Санітарні норми для тваринницьких та переробних підприємств України. Навчальний посібник / Засекін, В.М. Поляковський, В.В. Соломон. – Київ. Центр учбової літератури. 2015. – 400 с.
4. Санітарно-гігієнічні вимоги до води та водопостачання сільськогосподарських підприємств. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Польовий Л.В., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Малюга Л.В., Михальська В.М., Яремчук О.С. – Вінниця.: ВНАУ, 2011. – 244 с.
5. Нормативні вимоги до мікроклімату приміщень для утримання сільськогосподарських тварин та їх енергоощадне обґрунтування. Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Гігієна тварин» / Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В., Польовий Л.В., Яремчук О.С., Польова О.Л., Романенко Т.Д., Варпіховський Р.Л. – Вінниця.: ВЦ «Едельвейс І К», 2011. – 64 с.
6. Разведение нутрий / С.П. Бондаренко. – М.: ООО «Издательство АСТ»; Донецк: «Сталкер», 2003. – 109 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Екзотичні тварини вдома. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://zoo.kiev.ua/ekzotichni-tvaryny-vdoma/>.
2. 30 екзотичних тварин, яких можна тримати вдома. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://zaxid.net/30_ekzotichnih_tvarin_yakih_mozhna_trimati_vdoma_oglyad_foto_n1529548.
3. Стаття 8. Особливості утримання диких тварин у неволі. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://protocol.ua/ua/pro_zahist_tvarin_vid_gorstokogo_povodgennya_stattya_8/
4. 10 екзотичних тварин, яких можна тримати вдома. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://social.org.ua/15419-10-ekzotichnikh-tvarin-yakikh-mozhna-trimati-vdoma.html>.
5. Що потрібно знати про екзотичних тварин? [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://t1.ua/porady/10867-shcho-potribno-znaty-pro-ekzotichnykh-tvaryn.html>.
6. Купити лева – просто. Чому в Україні процвітає «заборонена» торгівля екзотичними тваринами [Електронний ресурс] / Режим доступу:

- <https://www.unian.ua/society/kupiti-leva-prosto-chomu-v-ukrajini-procvitaye-zaboronena-torgivlya-ekzotichnimi-tvarinami-novini-ukrajini-11587903.html>.
7. Зоопарк у горах. Утримання екзотичних тварин не дешево. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://xn--c1afrs9etbc.com/37/%D1%81%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%BD%D0%B0/4372/%D0%97%D0%BE%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%BA-%D1%83-%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%85.-%D0%A3%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B5%D0%BA%D0%B7%D0%BE%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D1%82%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%BD-%D0%BD%D0%B5-%D0%B4%D0%B5%D1%88%D0%B5%D0%B2%D0%B5>.
 8. Утримання диких тварин у неволі. Зоопарки, звіринці..., як це і навіщо це потрібно. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.uaaa.org.ua/uk/post/utrimanna-dikih-tvarin-u-nevoli-zooparki-zvirinci-ak-ce-i-naviso-ce-potribno>.
 9. Системи утримання хутрових звірів. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://pidru4niki.com/88326/agropromislovist/sistemi_utrimannya_hutrovih_zviriv.
 10. Методичні рекомендації з утримання хутрових тварин. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://agro.vobu.ua/1330>.
 11. Звірівництво. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=16655.
 12. Деякі види хутрових звірів. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://medbib.in.ua/nekotoryie-vidyi-pushnyih.html>.
 13. Вплив умов утримання і годівлі на якість хутрової продукції хутрових звірів. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://bukvar.su/botanika-i-selskoe-hoz-vo/33503-Vliyanie-usloviiy-soderzhaniya-i-kormleniya-na-kachestvo-pushnoiy-produkcii-pushnyh-zvereiy.html>.
 14. Розведення соболя – умови утримання, фото і відео. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://jak.koshachek.com/articles/rozvedennja-sobolja-umovi-utrimannja-foto-i-video.html>.
 15. Добробут хутрових звірів і кролів: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/dobrobut-hutrovih-zviriv-i-kroliv-suchasniy-standa-perspektivi-rozvitku-v-ukrayini>.